

8. Кулалаєва Н. В. SWOT-аналіз упровадження елементів дуальної форми навчання в професійну підготовку майбутніх кваліфікованих робітників. *Науковий вісник Інституту професійно-технічної освіти НАПН України. Професійна педагогіка : зб. наук. праць*. Київ: Вид-во ІТТО НАПН України, 2018. Вип. 15. С. 51–59.

АНАЛІЗ РЕГІОНАЛЬНОЇ НЕРІВНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ СФЕРИ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНИХ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

Трубнік Тетяна Євгенівна,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри статистики та демографії,
Київський національний університет імені Тараса Шевченка

Ознакою цифрової трансформації економіки є формування ринку інформаційних та телекомунікаційних послуг. Можливості миттєвого обміну інформацією та послугами, відсутність традиційних ринкових бар'єрів, виклики глобалізації стимулюють його подальший та швидкий розвиток. Згідно з Концепцією розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 рр., «шлях до цифрової економіки пролягає через внутрішній ринок виробництва, використання та споживання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій» [2].

Інформаційно-телекомунікаційний ринок, відповідно до термінології, об'єднує ринок інформаційних технологій та телекомунікаційний ринок. Перша складова охоплює комп'ютерне і апаратне забезпечення, офісне апаратне забезпечення, програмне забезпечення та послуги з їх обслуговування; друга включає послуги надання зв'язку, комунікаційного обладнання для кінцевих користувачів і комунікаційно-мережеве обладнання для постачальників телекомунікаційних послуг.

Державний класифікатор видів економічної діяльності ДК 009:2010 визначає секцію J «Інформація та телекомунікації» як виробництво і поширення інформації та культурного продукту, забезпечення способу передавання та поширення цих продуктів, а також даних та інформації, діяльність у сфері інформаційних технологій, оброблення даних та іншу діяльність у сфері інформаційних послуг. Складовими секції є:

- ✓ видавнича діяльність, яка включає видання програмного забезпечення;
- ✓ виробництво фільмів і видання звукозаписів;
- ✓ діяльність у сфері радіомовлення і телебачення;
- ✓ діяльність у сфері телекомунікації;
- ✓ діяльність у сфері інформаційних технологій;
- ✓ надання інших інформаційних послуг;

Аналіз цифрової економіки з офіційних джерел ускладнюється обмеженістю статистичних даних щодо інтенсивності розвитку сфери

інформаційних та телекомунікаційних послуг, ринок яких є найважливішою складовою економічного зростання регіону. Індикатором рівня розвитку регіональної економіки є валовий регіональний продукт, зокрема валова додана вартість (ВДВ) та індекс фізичного обсягу. Економічний розвиток регіону, своєю чергою, формує подальше стійке функціонування ринку інформаційно-телекомунікаційних послуг у цілому по країні. Доцільним для оцінювання цифрової нерівності є дослідження напряму регіональної динаміки виду економічної діяльності J за допомогою методу «shift-share» аналізу [3]. Особливістю цього методу є можливість вимірювання впливу зрушень складових загального явища за рахунок національних, галузевих або регіональних факторів. Кожний фактор дозволяє врахувати тенденцію розвитку та напрям динаміки національної економіки, виду економічної діяльності та регіону, що базується на змінах протягом одного року. Це досягається шляхом порівняння темпів зміни регіонального, галузевого та національного індексу фізичного обсягу ВДВ (інформація за СНР запізнюється у публічному представленні на один рік) [1].

У результаті розшарування секцій утворюються певні зони, що характеризують конкурентну позицію виду економічної діяльності за регіонами:

- ✓ секція А представляє регіони, яким притаманна висока внутрішня ефективність та висока конкурентоздатність на галузевому й національному рівнях;
- ✓ секції В та С охоплюють регіони, які мають кращу реалізацію галузевих можливостей, але відстають за регіональними показниками;
- ✓ секції D та E включають регіони з кращим рівнем регіональної конкурентоздатності, але слабкіші у характеристиках галузевої складової;
- ✓ секція F містить регіони-аутсайдери з низьким рівнем галузевої та регіональної конкурентоспроможності.

Для проведення порівняльного аналізу та забезпечення зручності сприйняття зведемо результати дослідження за секційними характеристиками у єдину таблицю (табл. 1). Специфікою аналізу розподілу є комплексне оцінювання національної, галузевої та регіональної динаміки сфери інформаційних та телекомунікаційних послуг. За рік стабільно передовими проявили себе два регіони – Київська та Хмельницька області, що пояснюється їх кращою здатністю, порівняно з іншими, до використання внутрішнього потенціалу досліджуваної сфери на галузевому й регіональному рівнях. Посилили позиції, перейшовши до групи лідерів, Івано-Франківська, Львівська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області та м. Київ. Зазначені зміни відбулися за рахунок підвищення регіональних і галузевих показників фізичного обсягу ВДВ у 2017 р. порівняно з 2016 р. до рівня національних.

З групи середняків пересунулися до секції проблемних Дніпропетровська, Запорізька, Харківська області за рахунок погіршення реалізації конкурентних переваг на галузевому та регіональному рівнях.

Незважаючи на зазначені вище проблеми, позитивним є фактор наявності лише одного регіону як у 2016 р., так і у 2017 р. у проблемній секції F. Відповідний статус аутсайдера отримала Донецька область, на розвиток якої

впливає специфіка її територіального розташування. Луганська область займає дещо кращі позиції, але упродовж двох років стабільно належить до проблемних у сфері інформаційних та телекомунікаційних послуг.

Загальними рекомендаціями щодо розвитку сфери інформаційних та телекомунікаційних послуг кожного регіону є такі:

Таблиця 1

Розподіл регіонів України за напрямом динаміки та характеристиками розвитку сфери інформаційних та телекомунікаційних послуг

Напрямок динаміки	Характеристика секції	2016 р.	2017 р.
Зростають на галузевому та національному рівнях швидше порівняно з національним рівнем	Передові регіони, лідери <i>секція А</i>	Винницька, Волинська, Житомирська, Київська, Кіровоградська, Миколаївська, Хмельницька	Івано-Франківська, Київська, Львівська, Одеська, Рівненська, Тернопільська, Хмельницька, Чернівецька, м. Київ
Мають тенденцію до зростання, але більш низькими темпами порівняно з національними	Відносно стабільні регіони, середняки <i>секція В</i> <i>секція D</i>	Дніпропетровська, Запорізька, Івано-Франківська, Полтавська, Рівненська, Сумська, Харківська, Херсонська, Черкаська, Чернігівська, Львівська	Кіровоградська, Миколаївська, Полтавська, Сумська, Херсонська, Черкаська, Чернігівська
Мають тенденцію до спаду, але повільніше порівняно з загальнонаціональним рівнем	Проблемні регіони <i>секція С</i> <i>секція E</i>	Луганська, Одеська, м. Київ, Закарпатська, Тернопільська, Чернівецька	Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Житомирська, Закарпатська, Запорізька, Луганська, Харківська
Спостерігається погіршення усіх показників	Депресивні (кризові) регіони, аутсайди <i>секція F</i>	Донецька	Донецька

- ✓ секція *A* – виявлення сприятливих факторів розвитку та розроблення заходів, спрямованих на посилення їхньої дії;
- ✓ секції *B* та *D* – виявлення причин, що сповільнюють зростання і розроблення заходів, спрямованих на подолання розриву у розвитку;
- ✓ секції *C* та *E* – виявлення ступеня важливості, перспективності їх розвитку і прийняття управлінських рішень на національному рівні, спрямованих на покращення якості їх функціонування або підтримка подальшого розвитку в межах доцільності;
- ✓ секція *F* – у зв'язку з обмеженістю факторів розвитку рекомендується мінімальна підтримка, а за відсутності перспектив – втрата підтримки з боку держави.

Отже, застосування методу «shift-share» дозволило провести регіональний аналіз ринку інформаційно-телекомунікаційних послуг та оцінити перспективи його розвитку з врахуванням національних, галузевих та територіальних умов.

Список використаних джерел

1. Валовий регіональний продукт у 2017 рік: стат. зб. / Державна служба статистики України. Київ, 2019. 158 с.
2. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: затверджена Законом України від 17.01.2018 р. № 67-р/2018-ВР // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80> (дата звернення: 06.11.2019).
3. Трубнік Т. Є. Використання методу «Shift-Share» аналізу для оцінювання якості секторальних зрушень // Ефективна економіка. 2012. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1281&p=1> (дата звернення: 06.11.2019).

ЗВІТНІСТЬ ПРО СТАН ЗДІЙСНЕННЯ ПРАВОСУДДЯ В КОНТЕКСТІ СИСТЕМНОГО РОЗВИТКУ ОФІЦІЙНОЇ СТАТИСТИКИ

Харабара Тарас Іванович,
начальник управління правового захисту
інтересів Міністерства в судах та інших органах
юридичного департаменту
Міністерство розвитку економіки, торгівлі
та сільського господарства України

Судова статистика досліджує кількісну сторону суспільних явищ в області судового провадження з метою пізнання їх якісної сторони, застосовуючи для цього певні наукові методи і прийоми. Дані судової